35. MEKTUP

٣٥- ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالثَّلاَثُونَ اِلَى شَيْخْ زَادَهْ الْخَواجَهْ مُحَمَّد عَبْد الله سَلَّمَهُ اللهُ تَعَالَى فِي جَوَابِ اسْتِفْسَارَاتِهِ عَنِ التَّوْحِيدِ وَعَيْنِ الْيَقِينِ وَمَا يُنَاسِبُ ذٰلِكَ ﴾

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بَعْدَ الْحَمْدِ وَالصَّلَوَاتِ وَتَبْلِيغِ الدَّعَوَاتِ اُنْهِى اِلَى جَنَابِ مَخْدُومْ زَادَهْ اَنَّ الصَّحِيفَةَ الشَّرِيفَةَ قَدْ وَصَلَتْ وَحَصَلَ الْفَرَحُ الْوَافِرُ بِمُطَالَعَتِهَا وَانْدَرَجَ فِيهَا بَيَانُ شُمُولِ نِسْبَةِ الْحُضُورِ وَاسْتِيلاَئِهَا فَحَسَنٌ وَمُبَارَكٌ وَهَذِهِ الدَّوْلَةُ الَّتِى تَيَسَّرَتْ لَكُمْ فِى مُدَّةِ ثَلاَثَةِ اَشْهُرٍ اِنْ تَيَسَّرَ هِيَ فِى سَلاَسِلَ اُخْرَى فِى مُدَّةِ عَشْرِ سِنِينَ لَيَعُدُّونَهَا نِعْمَةً عَظِيمَةً وَيَتَصَوَّرُونَهَا اَمْرًا عَظِيمًا يَنْبَغِى اَدَاءُ شُكْرِ هَذِهِ النِّعْمَةِ كَمَا يَنْبَغِى وَحَيْثُ اَنِّى اَعْرِفُ اَنَّ فِطْرَتَكُمْ عَالِيَةٌ وَمُبَرَّأَةٌ عَنْ حُصُولِ شَائِبَةِ الْعُجْبِ بِتَحْسِينِ مِثْلِ هَذِهِ الْاَحْوَالِ اَظْهَرْنَا هَذِهِ النِّعْمَةَ "**لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيدَنَّكُمْ**" نَصٌّ قَاطِعٌ وَكَتَبْتُمْ اَنَّ مُقَدِّمَةَ التَّوْحِيدِ يَعْنِى الْوُجُودِىَّ اَخَذَتْ فِى الظُّهُورِ فَيُبَارَكُ لَكُمْ هَذِهِ الدَّوْلَةُ أَيْضًا يَنْبَغِى قَبُولُ هَذَا الْوَارِدِ بِالْاَدَبِ وَلَكِنْ يَنْبَغِى رِعَايَةُ الْآدَابِ الشَّرْعِيَّةِ فِى غَلَبَةِ هَذَا الْحَالِ حَقَّ رِعَايَتِهَا وَاَدَاءُ حُقُوقِ الْعَبْدِيَّةِ حَقَّ اَدَائِهَا وَاَنْ يَعْلَمَ بِاَنَّ هَذِهِ الشَّعْبَذَةَ عَلَى تَقْدِيرِ صِحَّتِهَا وَصِدْقِهَا نَاشِئَةٌ بِوَاسِطَةِ اسْتِيلاَءِ مَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ حَيْثُ اَنَّ الْمُحِبَّ اِذَا اَبْصَرَ شَيْئًا وَاَدْرَكَهُ لاَ يُبْصِرُ وَلاَ يُدْرِكُ غَيْرَ مَحْبُوبِهِ وَاِذَا حَصَلَتْ لَهُ لَذَّةٌ وَذَوْقٌ مِنْ اَحَدٍ يَنْسِبُهَا اِلَى مَحْبُوبِهِ وَفِى هَذِهِ الصُّورَةِ مَشْهُودُ الْمُحِبِّ هُوَ الْكَثْرَةُ لَكِنْ بِعُنْوَانِ الْوَحْدَةِ فَلاَ يَتَحَقَّقُ الْفَنَاءُ فِى هَذَا الْمَوْطِنِ فَاِنَّ فِى الْفَنَاءِ دَفْعَ شُهُودِ الْكَثْرَةِ بِالْكُلِّيَّةِ بِوَاسِطَةِ اسْتِيلاَءِ شُهُودِ الْوَاحِدِ وَاِنَّمَا قِيلَ لِذَلِكَ أَيْضًا فَنَاءٌ بِالنِّسْبَةِ اِلَى عَدَمِ شُهُودِ كَثْرَةِ الْمُمْكِنَاتِ وَحَقِيقَةُ الْفَنَاءِ اِنَّمَا تَتَحَقَّقُ اِذَا اخْتَفَتْ كَثْرَةُ الْاَسْمَاءِ وَالصِّفَاتِ وَالشُّئُونِ وَالْاِعْتِبَارَاتِ بِتَمَامِهَا أَيْضًا عَنِ النَّظَرِ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُ اَحَدِيَّةِ الذَّاتِ الْمُجَرَّدَةِ تَعَالَتْ مَلْحُوظًا وَمَنْظُورًا أَصْلاً وَحَقِيقَةُ تَمَامِيَّةِ السَّيْرِ اِلَى اللهِ تَجْتَلِى فِى هَذَا الْمَقَامِ وَفِيهِ يُتَصَوَّرُ التَّخَلُّصُ عَنِ التَّعَلُّقِ بِالظِّلاَلِ

بِالْكُلِّيَّةِ وَفِى هَذَا الْوَقْتِ تَقَعُ الْمُعَامَلَةُ فِى اَصْلِ الْاُصُولِ وَتَتَحَوَّلُ مِنَ الدَّالِّ اِلَى الْمَدْلُولِ وَيَحْصُلُ التَّرَقِّى وَالْعُرُوجُ مِنَ الْعِلْمِ اِلَى الْعَيْنِ وَمِنَ الْمُرَاسَلَةِ اِلَى الْمُعَانَقَةِ وَيَتَحَقَّقُ الْوَصْلُ الْعُرْيَانُ وَكَذَا وَكَذَا ثُمَّ كَذَا وَكَذَا لاَ يُمْكِنُ التَّكَلُّمُ وَالْاِنْبَاءُ عَنْ ذَلِكَ الْمَوْطِنِ بِغَيْرِ الرَّمْزِ وَالْاِشَارَةِ وَهُوَ أَيْضًا مُبْهَمٌ وَمَسْتُورٌ (وَقَدْ) طَلَبَ مَخْدُومْ زَادَهْ مِنَّا بَيَانَ عَيْنِ الْيَقِينِ وَاَرَادَ حُصُولَهُ فِى الْعِلْمِ وَهَذَا اَمْرٌ مُشْكِلٌ مَاذَا اَصْنَعُ وَمَاذَا اَقُولُ وَكَيْفَ اُبَيِّنُهُ وَاَكْشِفُ عَنْهُ وَاُفْهِمُهُ فَيُرْجَى مِنْ كَرَمِ مَخْدُومْ زَادَهْ اَنْ يَعْذُرَنِى وَاَنْ يَمِيلَ مِنْ طَلَبِ الْعِلْمِ اِلَى طَلَبِ الْحَالِ وَالسُّؤَالاَنِ الصَّادِرَانِ عَنِ الْمَخْدُومِ اَنْبَأَ كُلٌّ مِنْهُمَا عَنْ عُلُوِّ الْفِطْرَةِ اَحَدُهُمَا عَنْ بَيَانِ عَيْنِ الْيَقِينِ بِطَوْرٍ خَاصٍّ كَمَا مَرَّ وَثَانِيهِمَا عَنْ بَيَانِ تَأْوِيلِ الْمُتَشَابِهَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ الَّتِى عِلْمُهَا نَصِيبُ الْعُلَمَاءِ الرَّاسِخِينَ وَجَوَابُ السُّؤَالِ الثَّانِى اَدَقُّ مِنْ جَوَابِ السُّؤَالِ الْاَوَّلِ وَاَخْفَى مِنْهُ وَاَلْيَقُ بِالْاِسْتِتَارِ وَمُنَافٍ لِلظُّهُورِ وَالْاِظْهَارِ وَعِلْمُ تَأْوِيلِ الْمُتَشَابِهَاتِ كِنَايَةٌ عَنِ الْمُعَامَلَةِ الَّتِى هِىَ مَخْصُوصَةٌ بِالرُّسُلِ عَلَيْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ وَيُمْنَحُ اَقَلُّ قَلِيلٍ مِنَ الْاُمَمِ نَبْذًا يَسِيرًا مِنْ هَذَا الْعِلْمِ بِالتَّبَعِيَّةِ وَالْوِرَاثَةِ وَلاَ يُرْفَعُ الْبُرْقَعُ عَنْ جَمَالِهَا لَهُمْ فِى هَذِهِ النَّشْأَةِ وَلَكِنَّ الْمَرْجُوَّ اَنْ يُشَرَّفَ بِهَذِهِ الدَّوْلَةِ فِى النَّشْأَةِ الْآخِرَةِ جَمٌّ غَفِيرٌ مِنَ الْاُمَمِ أَيْضًا بِطَرِيقِ التَّبَعِيَّةِ وَالْقَدْرُ الْمُمْكِنُ كِتَابَتُهُ اَنَّهُ يَصِحُّ اَنْ يُشَرَّفَ الْبَعْضُ الْآخَرُ وَرَاءَ ذَلِكَ الْاَقَلِّ بِهَذِهِ الدَّوْلَةِ فِى هَذِهِ النَّشْأَةِ أَيْضًا وَلَكِنْ لاَ يُعْطَى لَهُ الْعِلْمُ بِحَقِيقَةِ الْمُعَامَلَةِ وَلاَ يَنْكَشِفُ لَهُ التَّأْوِيلُ وَبِالْجُمْلَةِ يَجُوزُ اَنْ يَحْصُلَ تَأْوِيلُ الْمُتَشَابِهَاتِ لِذَلِكَ الْبَعْضِ وَلَكِنَّهُ لاَ يَدْرِى مَا حَاصِلُهُ فَاِنَّ الْمُتَشَابِهَاتِ كِنَايَةٌ عَنِ الْمُعَامَلاَتِ وَيَصِحُّ اَنْ تَكُونَ الْمُعَامَلَةُ حَاصِلَةً وَلاَ يَحْصُلُ الْعِلْمُ بِتِلْكَ الْمُعَامَلَةِ وَشَاهَدْتُ هَذَا الْمَعْنَى فِى فَرْدٍ مِنَ الْمُنْتَسِبِينَ اِلَيَّ وَمَاذَا يَحْصُلُ لِلْآخَرِينَ وَسُؤَالُكُمْ اَوْقَعَ فِى الرَّجَاءِ مِنْ هَذِهِ الْمُعَامَلَةِ "**رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**" وَالسَّلاَمُ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Muhammed Bakibillah'ın oğlu Hace Muhammed Abdullah'a (Allah selamet versin) gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî bu mektupta tevhit ve ayne'l-yakinle alakalı kendisine yönelttiği sorulara cevap vermektedir.

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, salavat ve duaları arz ettikten sonra kıymetli mektubunuz elimize ulaştı ve mütalaasıyla ziyadesiyle memnun oldum. Mektubunuzda huzur nispetinin bütün benliğinizi kapsadığını ve istila ettiğini söylüyorsunuz. Ne kadar güzel! Allah mübarek etsin. Üç ay zarfında size nasip olan bu makam, eğer diğer tarikatlarda on senede nasip olsa bunu büyük bir nimet olarak kabul eder ve çok önemli bir şey olduğunu düşünürlerdi. Şu halde bu nimetin şükrünü layıkıyla eda etmek gerekir. Sizin, bu gibi takdirler karşısında kendinizi beğenmeyecek kadar yüce bir yaratılışa sahip olduğunuzu bildiğim için bunları açıkça söyleyebiliyorum. *"And olsun ki, şükrederseniz elbette size nimetimi artırırım."* (İbrahim, 7) ayeti kesin bir delildir.

Mektubunuzda tevhid-i vücudînin [158] zuhur etmeye başladığını söylüyorsunuz. Bu makamınız da mübarek olsun. Tevhid-i vücudî ile alakalı bu zuhuratı/hali edep dairesinde kabul etmek gerekir. Fakat haliniz yoğunlaştığı zaman mutlaka şeri hükümlere ve kulluk haklarının edasına hakkıyla riayet ediniz. Ayrıca şunu da bilmelisiniz ki bu şabeze / büyü eğer gerçekse sevgilinin muhabbetinin baskın gelmesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü seven kimse bir şey görüp idrak ettiğinde sevgilisinden başkasını görmez. Her hangi birinden ona tatlı bir şey sadır olduğunda onu sevgilisine atfeder. Bu surette seven kimsenin gördüğü şey teklik kalıbında çokluktan ibarettir. Bu makamda fena fillah gerçekleşmez. Zira fena fillahda "tek"in müşahedesinin istila etmesi sebebiyle çokluğun müşahedesi tamamen ortadan kalkar. Bu makama da fena denmesinin sebebi mümkün varlıkların çokluğunun müşahede edilmemesi sebebiyledir. Hakiki anlamda fena ise bununla birlikte isim, sıfat, şen ve itibarların çokluğunun da tamamen gözden kaybolması ve mücerret zat-ı ahadiyetin dışında hiçbir şeyin görülmemesiyle olur. Seyr-i ilellahın hakikatı da bu makamda açığa çıkar. Gölgelerden tamamen kurtulmak da bu makamda

---

[158] Tevhid-i vücûdî, varlığın tek olduğunu ve hepsinin mertebelerine göre Allah'tan ibaret olduğunu kabul eden bir
tasavvufî bir yaklaşım. İmam-ı Rabbanî'nin tevhid-i vücûdî hakkındaki görüşleri için Mektubat'ın birinci cildinde yer alan kırk üçüncü ve iki yüz doksan birinci mektuplara bakabilirler.

söz konusu olabilir. Bu vakitte iş asılların da aslına vararak gösterenden gösterilene geçilir. Böylece ilme'l-yakin makamından ayne'l-yakin makamına, mektuplaşma aşamasından sarılıp kucaklaşma aşamasına varılır. Kelimenin tam anlamıyla kavuşma hali ve bunlar gibi daha ne haller gerçekleşir! Rumuz ve işaretlerin ötesinde bu makamdan haber verebilmek ne mümkün! Kaldı ki bu makamla ilgili verilecek işaretler de gayet kapalıdır.

Şeyhimizin değerli oğlu ayne'l-yakin makamını açıklamamızı ve bu vesileyle onun bilgisine ulaşmak istediğini arz etmiş. Bu çok çetin bir iştir. Ne yapacağımı, ne diyeceğimi bilemiyorum! Ben bu makamı nasıl açıklayabilir, onun hakikatini nasıl anlatabilirim! Şeyhimin değerli oğlundan beni mazur görmelerini ister, kendilerine, bu makamın bilgisini değil de halini talep etmelerini tavsiye ederim. Kendilerinden sadır olan iki soru da ne kadar yüksek bir fıtrata sahip olduklarını göstermektedir. Bu iki sorudan birisi ayne'l-yakinin çok özel bir tarzda açıklanması, diğeri de rüsûh sahibi alimlerin bilebileceği müteşabih Kur'ân ayetlerinin tevilinin beyanıyla alakalıydı. İkinci sorunun cevabı birinci sorunun cevabından daha zor olup gizli tutulmaya daha layıktır. Müteşabih ayetlerin teviliyle alakalı ilim peygamberlere *(aleyhimü's-salatü ve's-selam)* mahsus muamelenin şifreleridir. Peygamberlere tabi ve varis olmak yoluyla ümmet içinde çok az bir kısım velilere de bu ilimden bir nebze bahşedilir. Onlara bu dünyada müteşabih ayetlerin güzel yüzündeki peçe kaldırılmaz. Fakat öyle ümit ediyorum ki, ahirette çok kimse bu ayetlerin sırlarına tebeiyyet yoluyla vakıf olacaktır. Ancak şu kadarını yazmam mümkün ki yukarıda sözünü ettiğim az kimsenin dışında bu dünyada diğer bazı kimselerin de bununla şereflenmesi mümkündür. Şu var ki bu kimselere işin iç yüzünü bilmek nasip olmaz ve tevil yolu kendilerine açılmaz. Özetle bu kimselerin de müteşabih ayetleri tevil etmesi mümkündür; fakat bunun sonucunun ne olduğunu bilemezler. Zira müteşabih ayetler Allah ile olan muamelenin şifreleridirler. Muamele gerçekleştiği halde bu muamelenin bilinmemesi mümkündür. Bana intisabı olan bir kimsede bu durumu fark ettim. Diğerlerinin eline ne geçebilir bilemiyorum. Sorunuz bu muamele hakkında ümit vermektedir. *"Ey Rabbimiz! Nûrumuzu bizim için tamamla, bizi bağışla; çünkü sen her şeye kadirsin."* (Tahrim, 8)

Baki selam...

KELİME ANLAMI

35 <اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالثَّلاثُونَ Otuz beşinci mektup *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى شَيْخْ زَادَهْ الْخَواجَهْ مُحَمَّد عَبْد الله Şeyhzâde Hâce Muhammed Abdullah'a سَلَّمَهُ اللهُ تَعَالَى Allah ona selamet versin *(Ne hakkındadır?)* فِى جَوَابِ اسْتِفْسَارَاتِه Sorularının cevabı hakkındadır *(Neden?)* عَنِ التَّوْحِيدِ وَعَيْنِ الْيَقِينِ Tevhid ve Aynel Yakîn'den وَمَا يُنَاسِبُ ذَلِكَ Ve bununla alakalı konular hakkındadır ➢

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Rahman ve rahim Allah'ın adıyla بَعْدَ الْحَمْدِ وَالصَّلَوَاتِ وَتَبْلِيغِ الدَّعَوَاتِ Hamd, salavat ve duaları ilettikten sonra اُنْهِى اِلَى جَنَابِ مَخْدُومْ زَادَهْ Mahdumzâde'ye bildiririm ki; اَنَّ الصَّحِيفَةَ الشَّرِيفَةَ Şerefli mektup قَدْ وَصَلَتْ Ulaştı وَحَصَلَ وَانْدَرَجَ الْفَرَحُ الْوَافِرُ Ve tam bir sevinç hasıl oldu *(Ne ile?)* بِمُطَالَعَتِهَا Onu mütala etmekle فِيهَا Orada yer almış *(Ne?)* بَيَانُ شُمُولِ نِسْبَةِ الْحُضُورِ وَاسْتِيلائِهَا Huzur nispetinin kapsaması ve istila etmesi فَحَسَنٌ وَمُبَارَكٌ Çok güzel, mübarek وَهَذِهِ الدَّوْلَةُ Bu devlet اَلَّتِى تَيَسَّرَتْ لَكُمْ Ki, size müyesser oldu *(Ne zaman?)* فِى مُدَّةِ ثَلاثَةِ اَشْهُرٍ Üç ay zarfında اِنْ تَيَسَّرْ هِىَ Bu eğer müyesser olsa *(Nerede?)* فِى سَلاسِلِ اُخْرَى Diğer silsilelerde *(Ne zaman?)* فِى مُدَّةِ عَشْرِ سِنِينَ On sene zarfında لَيَعُدُّونَهَا نِعْمَةً عَظِيمَةً Elbette onu büyük nimet sayarlar وَيَتَصَوَّرُونَهَا Ve onu tasavvur ederler *(Nasıl?)* اَمْرًا عَظِيمًا Büyük bir iş يَنْبَغِى Lazımdır *(Ne?)* اَدَاءُ شُكْرِ هَذِهِ النِّعْمَةِ Bu nimetin şükrünü eda etmek *(Nasıl?)* كَمَا يَنْبَغِى Gerektiği gibi وَحَيْثُ اَنِّى اَعْرِفُ Ben biliyor olduğum için ki; اَنَّ فِطْرَتَكُمْ Sizin fıtratınız عَالِيَةٌ Yücedir ve وَمُبَرَّأَةٌ عَنْ حُصُولِ شَائِبَةِ الْعُجْبِ *(Nedir?)* ve kendini beğenme şaibesinden beridir *(Ne sebebiyle?)* بِتَحْسِينِ مِثْلِ هَذِهِ الاَحْوَالِ Bu gibi halleri güzel görmekle اَظْهَرْنَا هَذِهِ النِّعْمَةَ Bu nimeti size açıkladık لَئِنْ شَكَرْتُمْ لاَزِيدَنَّكُمْ 'Eğer şükrederseniz elbette sizin nimetinizi arttırırım' ayeti *(Nedir?)* نَصٌّ قَاطِعٌ Kesin bir delildir وَكَتَبْتُمْ Siz yazdınız *(Neyi?)* اَنَّ مُقَدَّمَةَ التَّوْحِيدِ Tevhidin alametleri يَعْنِى الْوُجُودِىَّ Yani vücudi tevhidin *(Nedir?)* اَخَذَتْ فِى الظُّهُورِ Açığa çıkmaya başladı فَيُبَارِكُ لَكُمْ هَذِهِ الدَّوْلَةُ اَيْضًا Bu devlet de size mübarek olsun يَنْبَغِى قَبُولُ هَذَا الْوَارِدِ Bu varit olanı kabul etmek lazımdır *(Ne ile?)* بِالاَدَبِ Edep ile وَلَكِنْ يَنْبَغِى Ancak gereklidir *(Ne?)* رِعَايَةُ الآدَابِ الشَّرْعِيَّةِ Şer'i edeplere riayet etmek *(Nerede?)* فِى غَلَبَةِ هَذَا الْحَالِ Bu halin galip olduğu sırada *(Nasıl?)* حَقَّ رِعَايَتِهَا Tam

وَاَدَاءُ Tam anlamıyla حَقَّ رِعَايَتِهَا (Nasıl?) غَلَبَة هَذَا الْحَالِ Bu halin galip olduğu sırada حُقُوقِ الْعَبْدِيَّة Ve kulluk vazifelerini yerine getirmelidir (Nasıl?) حَقَّ اَدَائِهَا Tam anlamıyla عَلَى تَقْدِيرِ صِحَّتِهَا Ve bilmelidir (Neyi?) بِاَنَّ هَذِهِ الشَّعْبَذَةَ Muhakkak bu büyü وَاَنْ يَعْلَمَ وَصِدْقِهَا Doğruluğunu kabul ettiğimiz taktirde (Nedir?) نَاشِئَةٌ Ortaya çıkmıştır (Ne sebebiyle?) حَيْثُ اَنَّ بِوَاسِطَة اسْتِيلاَءِ مَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ Sevgilinin muhabbetinin istila etmesi sebebiyle لاَ الْمُحِبَّ Zira seven kişi اِذَا اَبْصَرَ شَيْئًا وَاَدْرَكَهُ Bir şeyi gördüğü ve idrak ettiği zaman وَاِذَا حَصَلَتْ لَهُ يُبْصِرُ وَلاَ يُدْرِكُ Görmez ve bilmez (Neyi?) غَيْرَ مَحْبُوبِه Sevgilisinin gayrısını يَنْسِبُهَا اِلَى Ona hasıl olduğunda (Ne?) لَذَّةٌ وَذَوْقٌ مِنْ اَحَدٍ Bir şeyden bir zevk ve tat مَشْهُودُ الْمُحِبِّ Onu sevgilisine nispet eder وَفِى هَذِهِ الصُّورَةِ Bu durumda مَحْبُوبِه Sevenin gördüğü (Nedir?) هُوَ الْكَثْرَةُ Kesrettir لَكِنْ بِعُنْوَانِ الْوَحْدَةِ Ancak vahdet kalıbındadır فَلاَ يَتَحَقَّقُ الْفَنَاءُ Fena gerçekleşmez (Nerede?) فِى هَذَا الْمَوْطِنِ Bu makamda (Niçin?) دَفْعَ شُهُودِ الْكَثْرَةِ بِالْكُلِّيَّةِ Zira fenada vardır (Ne?) فَاِنَّ فِى الْفَنَاءِ Kesretin müşahedesinin bir külliye defedilmesi (Ne sebebiyle?) بِوَاسِطَةِ اسْتِيلاَءِ شُهُودِ الْوَاحِدِ Teki müşahede etmesinin kaplaması sebebiyle وَاِنَّمَا قِيلَ لِذَلِكَ اَيْضًا فَنَاءٌ Aynı şekilde buna da fena denmiştir (Neye nispetle?) بِالنِّسْبَةِ اِلَى عَدَمِ شُهُودِ كَثْرَةِ الْمُمْكِنَاتِ Mümkinatın kesretinin müşahede edilmemesine nispetle وَحَقِيقَةُ الْفَنَاءِ Fenanın hakikati ise (Nedir?) اِنَّمَا كَثْرَةُ الاَسْمَاءِ تَتَحَقَّقُ Ancak ortaya çıkar (Ne zaman?) اِذَا اخْتَفَتْ Gizlendiğinde (Ne?) وَالصِّفَاتِ وَالشُّئُونِ وَالاِعْتِبَارَاتِ بِتَمَامِهَا اَيْضًا İsim,sıfat, şe'n ve itibarların hepsinin kesreti (Neden gizlendiğinde?) عَنِ النَّظَرِ Nazardan وَلَمْ يَكُنْ شَيْئٌ Ve hiçbir şey olmadığında (Neden başka?) غَيْرُ اَحَدِيَّةِ الذَّاتِ الْمُجَرَّدَةِ تَعَالَتْ Mücerred yüce Zat-ı Ehadiyyet'ten başka (Ne olarak kalmadığında?) مَلْحُوظًا وَمَنْظُورًا اَصْلاً Asla düşünülür ve görülür وَحَقِيقَةُ تَمَامِيَّةِ السَّيْرِ اِلَى اللهِ Seyr-i İlallah'ın tam olmasının hakikati (Nedir?) تَجَلِّى فِى هَذَا الْمَقَامِ Bu makamda ortaya çıkar عَنِ التَّعَلُّقِ وَفِيهِ يُتَصَوَّرُ التَّخَلُّصُ Ve burada kurtuluş düşünülebilir (Neden?) بِالظِّلاَلِ بِالْكُلِّيَّةِ Gölgelere takılmaktan tam anlamıyla kurtuluş وَفِى هَذَا الْوَقْتِ تَقَعُ Ve bu vakitte gerçekleşir (Ne?) الْمُعَامَلَةُ فِى اَصْلِ الاُصُولِ Asılların aslındaki muamele وَتَتَحَوَّلُ مِنَ الدَّالِّ اِلَى الْمَدْلُولِ Muameleler delalet edenden delalet edilene döner وَيَحْصُلُ التَّرَقِّى Ve terakki ve yükseliş hasıl olur (Neden?) مِنَ الْعِلْمِ اِلَى الْعَيْنِ İlme'l-Yakîn'den Ayne'l-Yakîn'e وَالْعُرُوجُ وَمِنَ الْمُرَاسَلَةِ اِلَى الْمُعَانَقَةِ Ve mektuplaşmadan kucaklaşmaya وَيَتَحَقَّقُ

الْمُعَانَقَة Ve mektuplaşmadan kucaklaşmaya وَيَتَحَقَّقُ الْوَصْلُ الْعُرْيَانُ Ve vasl-ı uryan gerçekleşir وَكَذَا وَكَذَا ثُمَّ كَذَا وَكَذَا Ve böyle nice haller sonra nice haller لاَ يُمْكِنُ التَّكَلُّمُ وَالاِنْبَاءُ Konuşmak ve haber vermek mümkün değildir *(Neden?)* عَنْ ذَلِكَ الْمَوْطِنِ Bu makamdan *(Neyle?)* بِغَيْرِ الرَّمْزِ وَالاِشَارَةِ İşaretin ve rumuzun dışında bir şeyle وَهُوَ أَيْضًا مُبْهَمٌ وَمَسْتُورٌ Ki, o da kapalı ve gizli olur وَقَدْ طَلَبَ مَخْدُومْ زَادَهْ مِنَّا Mahdumzâde bizden istedi *(Neyi?)* بَيَانَ عَيْنِ الْيَقِينِ Ayne'l-Yakîn'in beyanını وَاَرَادَ حُصُولَهُ فِى الْعِلْمِ Ve onun bilgide hasıl olmasını istemiş وَهَذَا اَمْرٌ مُشْكِلٌ Bu zor bir iştir مَاذَا اَصْنَعُ وَمَاذَا اَقُولُ Ben ne yapayım ve ne söyleyeyim وَكَيْفَ اُبَيِّنُهُ Ve onu nasıl açıklayayım وَاَكْشِفُ عَنْهُ وَاُفْهِمُهُ Ve onu izah edip anlatayım فَيُرْجَى مِنْ كَرَمِ مَخْدُومْ زَادَهْ Mahdumzâde'nin kereminden istenir *(Ne?)* اَنْ يَعْذُرَنِى Beni mazur görmesi وَاَنْ يَمِيلَ مِنْ طَلَبِ الْعِلْمِ Ve bilgi istemekten meyletmesi *(Nereye?)* اِلَى طَلَبِ الْحَالِ Hali istemeye وَالسُّؤَالاَنِ الصَّادِرَانِ Sadır olan iki soru *(Kimden?)* عَنِ الْمَخْدُومِ Mahdumdan اَنْبَأَ كُلٌّ مِنْهُمَا O sorular haber veriyor *(Neden?)* عَنْ عُلُوِّ الْفِطْرَةِ Fıtratının üstünlüğünden اَحَدُهُمَا Birincisi *(Nedir?)* عَنْ بَيَانِ عَيْنِ الْيَقِينِ بِطَوْرٍ خَاصٍّ Ayne'l-Yakîn'in özel bir tarzda açıklanması *(Ne gibi?)* كَمَا مَرَّ Geride geçtiği gibi وَثَانِيهِمَا İkincisi de *(Nedir?)* عَنْ بَيَانِ تَأْوِيلِ الْمُتَشَابِهَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ Kur'an'daki müteşabihlerin tevili الَّتِى عِلْمُهَا Ki, onların ilmi *(Nedir?)* نَصِيبُ الْعُلَمَاءِ الرَّاسِخِينَ Râsih alimlerin nasibidir وَجَوَابُ السُّؤَالِ الثَّانِى İkinci sorunun cevabı *(Nedir?)* اَدَقُّ Daha incedir وَاَخْفَى مِنْهُ وَاَلْيَقُ بِالاِسْتِتَارِ *(Neden?)* مِنْ جَوَابِ السُّؤَالِ الْاَوَّلِ Birinci sorunun cevabından Ondan da gizli ve saklanmaya layık olandır وَمُنَافٍ لِلظُّهُورِ وَالاِظْهَارِ Açıklanması mümkün değildir وَعِلْمُ تَأْوِيلِ الْمُتَشَابِهَاتِ Müteşabihatın tevilinin bilgisi *(Nedir?)* كِنَايَةٌ عَنِ الْمُعَامَلَةِ Muameleden kinayedir الَّتِى هِىَ مَخْصُوصَةٌ بِالرُّسُلِ Ki, o peygamberlere mahsustur عَلَيْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ Onlara salat-u selam olsun وَيُمْنَحُ اَقَلُّ قَلِيلٍ مِنَ الْاُمَمِ Ümmetlerden çok az bir kısma verilir *(Ne?)* نَبْذًا يَسِيرًا مِنْ هَذَا الْعِلْمِ Bu ilimden bir nebze *(Ne sebebiyle?)* بِالتَّبَعِيَّةِ وَالْوَرَاثَةِ Tabi olmak ve veraset sebebiyle وَلاَ يُرْفَعُ الْبُرْقَعُ عَنْ جَمَالِهَا Yüzünden peçe kaldırılmaz *(Kime?)* لَهُمْ Onlara *(Nerede?)* فِى هَذِهِ النَّشْأَةِ Bu dünyada وَلَكِنَّ الْمَرْجُوَّ Ancak umulan *(Nedir?)* اَنْ يُشَرَّفَ بِهَذِهِ الدَّوْلَةِ Bu devletle şereflenmesidir *(Nerede?)* فِى النَّشْأَةِ الْآخِرَةِ Ahirette *(Kimin?)* جَمٌّ غَفِيرٌ مِنَ الْاُمَمِ أَيْضًا Ümmetlerden bir çok kimselerin de *(Nasıl?)* بِطَرِيقِ التَّبَعِيَّةِ Tabi olmak sebebiyle وَالْقَدْرُ الْمُمْكِنُ كِتَابَتُهُ Yazılması mümkün

olmak sebebiyle كِتَابَتُهُ وَالْقَدْرُ الْمُمْكِنُ Yazılması mümkün olan miktar şudur ki; اَنَّهُ يَصِحُّ Sahihtir *(Ne?)* اَنْ يُشَرَّفَ الْبَعْضُ الْآخَرُ Başkalarının da şereflenebilmesi وَرَاءَ ذَلِكَ الْاَقَلِّ Bu azınlığın dışında *(Ne ile?)* بِهَذِهِ الدَّوْلَةِ Bu devletle *(Nerede?)* فِى هَذِهِ النَّشْأَةِ أَيْضًا Bu dünyada da وَلَكِنْ لاَ يُعْطَى لَهُ Ancak ona verilmez *(Ne?)* اَلْعِلْمُ بِحَقِيقَةِ الْمُعَامَلَةِ Bu muamelenin hakikatinin bilgisi وَلاَ يَنْكَشِفُ لَهُ التَّأْوِيلُ Ve ona tevil yolu açılmaz وَبِالْجُمْلَةِ Özetle: يَجُوزُ اَنْ يَحْصُلَ Hasıl olması caizdir *(Neyini?)* تَأْوِيلُ الْمُتَشَابِهَاتِ Müteşabihatın tevilinin *(Kime?)* لِتِلْكَ الْبَعْضِ Bu azınlığa وَلَكِنَّهُ لاَ يَدْرِى Ancak bilmezler *(Neyi?)* مَا حَاصِلُهُ Bunun sonucunu *(Niçin?)* فَانَّ الْمُتَشَابِهَاتِ Zira müteşabihler *(Nedir?)* كِنَايَةٌ عَنِ الْمُعَامَلاَتِ Muamelelerin kinayesidir وَيَصِحُّ اَنْ تَكُونَ الْمُعَامَلَةُ حَاصِلَةً Muamelenin hasıl olması caiz olur وَلاَ يَحْصُلُ الْعِلْمُ Bilmek hasıl olmadığı halde *(Neyi bilmek?)* بِتِلْكَ الْمُعَامَلَةِ Bu muameleyi وَشَاهَدْتُ هَذَا الْمَعْنَى Ben bu manayı müşahede ettim *(Kimde?)* فِى فَرْدٍ مِنَ الْمُنْتَسِبِينَ اِلَىَّ Bana müntesip olan birinde وَمَاذَا يَحْصُلُ لِـلْآخَرِينَ Diğerlerine ne hasıl olur وَسُؤَالُكُمْ Sorunuz *(Nedir?)* اَوْقَعَ فِى الرَّجَاءِ Ümit var kılıyor *(Neden?)* مِنْ هَذِهِ الْمُعَامَلَةِ Bu muameleden رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا Ey Rabbimiz! bize nurumuzu tamamla وَاغْفِرْ لَنَا Bizleri mağfiret et اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ Muhakkak ki sen her şeye güç yetirensin. وَالسَّلاَمُ Selamlar.

